

Zoekpistes bij de reconstructie van studentenloopbanen aan de oude Universiteit van Leuven

Het archief van de oude Universiteit te Leuven (verder afgekort als OUL) biedt heel wat interessante onderzoeksperspectieven voor wie op zoek is naar biografische informatie over vroegmoderne studenten of professoren.

Studenten moesten zich binnen de veertien dagen na aankomst in Leuven laten registreren door de Rector Magnificus. Deze inschrijvingen werden genoteerd in de matrikels ([Libri Intitulatorum, OUL 22-29](#)) én in de rekeningen van de ontvanger van de universiteit ([Libri Computuum Receptorum Universitatis, OUL 273-292](#)). Er moest immers ook inschrijvingsgeld betaald worden. Beide reeksen registers zijn goed bewaard, maar vertonen enkele lacunes. De matrikels werden uitgegeven door Edmond Reusens, Joseph Wils en Arnold Schillings (*Matricule de l'Université de Louvain*, Brussel, 1903-1980, 10 volumes). Recent werden de gegevens uit deze uitgave toegevoegd aan de zoekrobot 'Zoeken naar personen' van het Rijksarchief (zie ook de handleiding *Zoeken naar studenten in de matrikels van de Oude Universiteit Leuven*). De matrikels werden daarnaast integraal gescand en zijn [online raadpleegbaar](#).

De matrikels vertonen lacunes voor de perioden 1426-3 augustus 1453, 31 augustus 1527-28 februari 1528, 31 augustus 1569-19 februari 1616, 31 augustus 1685-28 februari 1734 en na 8 februari 1794. Het eerste register (1426-1453) werd uitgegeven door Edmond Reusens, maar werd helaas verbrand tijdens de eerste wereldoorlog. Het vijfde register was reeds in het midden van de 17de eeuw geboekstaafd als verloren.

De genoemde lacunes zijn gedeeltelijk te overbruggen door gebruik van het [rekeningen van de ontvanger van de Universiteit](#). Schillings en Wils reconstrueerden op die manier het achtste matrikel voor de periode 1685-1734. Voor de perioden 1425-1453 en 1569-1616 was dit echter niet mogelijk.

De grootste lacune betreft de periode van 31 augustus 1569 tot 19 februari 1616. Noch het matrikel noch de rekeningen van de ontvanger zijn voor deze periode bewaard. Peter Vandermeersch heeft deze lacune gedicht voor ca. 200 theologen (Peter A. Vandermeersch, 'The reconstruction of the Liber Quintus intitulatorum universitatis lovaniensis. an application: the theologians 1562 – 1578', in: *Lias* XIII (1986)1, 1-67).

Daarnaast zijn er nog andere onderzoekpistes. In de matrikels worden vooral Artesstudenten geregistreerd. Na twee jaar studie promoveerden die als licentiaat in de Artes. Daarvoor legden ze eerst examen af in één van de vier pedagogieën (de Lelie, het Varken, De Valk en De Burcht) en daarna namen ze deel aan het algemene universiteitsbrede examen. De resultaten van deze laatste proef, de *Promotiones in Artibus*, worden voor de perioden 1427-1447, 1482-1504, 1508-1511 en 1572-1653 vermeld in de *Acta et Conclusiones Venerabilis Facultatis Artium* ([OUL 710-725](#)). Voor de grote lacune in de matrikels tussen 1569-1616 zijn de promotielijsten in de Artes wel bewaard. De *Acta* bevatten overigens niet enkel de uiteindelijke jaarlijkse promotielijst, maar ook vaak de namen van de studenten die de voorbereidende graden (*baccalaureus currens*, *baccalaureus formatus*) behaalden.

Na de propedeutische Artesstudie (voor iedereen verplicht, behalve voor de rechtenstudenten), volgde een opleiding aan één van de hogere faculteiten (theologie, kerkelijk en burgerlijk recht en geneeskunde). Deze faculteiten hebben, met uitzondering van geneeskunde, heel wat archief nagelaten. Vooral de rekeningen en andere registers van de pedel zijn hier belangrijk ([theologie, OUL 501-523](#); [rechten, OUL 675-680](#)). Maar de belangrijkste bronnen voor de reconstructie van een studentenloopbaan blijken de reeds vernoemde registers van de ontvanger van de universiteit ([OUL 273-292](#)). Gezien er voor het behalen van een graad aan deze faculteiten betaald diende te worden aan de ontvanger van de universiteit, bevatten diens rekeningen de namen van de afgestudeerden (met vermelding van herkomst).

Tot slot nog enkele secundaire onderzoekspistes:

- › Ook voor het Heilig-Drievuldigheidscollege (georganiseerd door de faculteit van de Artes) én zijn voorlopers zijn er rekeningen ([OUL 4385-4391](#)) en studentenlijsten ([OUL 4409-4412](#)) bewaard. Gedurende bepaalde perioden werden deze scholieren ook opgenomen in de algemene matrikels. Zie in dat verband Leo Van Buyten, 'De Leuvense Universiteitsmatrikels (16de-18de eeuw). Kritische beschouwingen', in: *Arca Lovaniensis*, 3, 1974, 9-35.
- › Als bekend is in welk college een student verbleef of van welke studiebeurs hij genoot, biedt ook dat onderzoeksperspectieven. De ca. 40 colleges die de universiteit telde en de talloze studiebeursstichtingen hebben immers heel wat archief nagelaten. Meer informatie vindt u in de [inventaris van het archief van de oude Universiteit van Leuven van De Vocht](#).
- › Voor heel wat alumni, vooral geestelijken, is ook de carrière na de universiteit te traceren. Zowel de universiteit in zijn geheel als de faculteit van de Artes bezaten immers uitgebreide benoemingsprivileges. Vooral de benoemingsregisters van de Artesfaculteit, de *Libri Nominationum Venerabilis Facultatis Artium* ([OUL 4751-4755](#)) zijn interessant in dat verband. Over de benoemingsprivileges, zie: Bruno Boute, *Academic Interests and Catholic Confessionalisation. The Louvain Privileges of Nomination to Ecclesiastical Benefices* (Education and Society in the Middle Ages and Renaissance, 35), Leiden-Boston, Brill, 2010.
- › Er is reeds uitvoerig onderzoek verricht naar bepaalde categorieën studenten. Zie in dat verband onder meer: Claude Bruneel en Claude de Moreau de Gerbehaye, *Les gradués de la Faculté de médecine de l'ancienne Université de Louvain (XVIe-XVIIe siècles)* (Académie royale de Belgique. Commission royale d'histoire. Publications in-4°, 74), Brussel, 2004 en Jeroen Nilis (ed.), 'Irish students at Leuven University, 1548-1797', in: *Archivium Hibernicum*, 60, 2007, 1-304. Ook afzonderlijk uitgegeven: Jeroen Nilis, *Irish Students at Leuven University, 1548-1797* (Fasti Academici), Leuven, 2010.

BIBLIOGRAFISCHE ORIËNTATIE

Chris Coppens, Mark Derez en Jan Roegiers (eds.), *Sapientia aedificavit sibi domum. Leuven University Library, 1425-2000*, Leuven, 2005.

Henri De Vocht, *History of the Foundation and the Rise of the Collegium Trilingue Lovaniense 1517-1550*, 4 vols., Leuven, 1951-1955.

Emiel Lamberts en Jan Roegiers (eds.), *Leuven University, 1425-1985*, Leuven, 1990.

Françoise Mirguet, *Collection de cours manuscrits de l'Université de Louvain 1425 - 1797: catalogue analytique* (Publications des archives de l'Université catholique de Louvain, 7), Louvain-la-Neuve, 2003.

Marc Nelissen, Jan Roegiers en Erik Van Mingroot, *De stichtingsbul van de Leuvense universiteit, 1425-1914*, Leuven, 2000.

Edmond Reusens, *Documents relatifs à l'histoire de l'Université de Louvain*, 5 vols., Leuven, 1881-1903.

Jan Roegiers (ed.), *550 jaar universiteit Leuven, Leuven, Stedelijk Museum, 31 januari – 25 april 1976*, Leuven, 1976.

Carl Vandenghoer, *De rectorale rechtbank van de oude Leuvense universiteit (1425-1797)* (Verhandelingen van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België, Klasse der Letteren, 124), Brussel, 1987.

Edmond J.M. Van Eijl, *Facultas S. Theologiae Lovaniensis, 1432-1797. Contributions to its History*, Leuven, 1977.

Erik Van Mingroot, *Sapientie immarcessibilis. A Diplomatic and Comparative Study of the Bull of Foundation of the University of Louvain (December 9, 1425)*, Leuven, 1994.

Met dank aan Jeroen Nilis +